

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre ..... 16 kor.
 Negyedévre ..... 4 "
 Helyben háshor hozva:
 Egész évre ..... 20 kor.
 Negyedévre ..... 5 "
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre ..... 24 kor.
 Negyedévre ..... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hét és ünnepek utáni napok kivételével.
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.
 Szerkesztőség kőiratai visszaszállítandók vagy megőrzésére nem vállalkozik.
 Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.
 Egyes szám ára 3 fillér.

Ferrer-évforduló.

(—a.) Egy esztendővel ezelőtt Ferrer, a spanyol jakobinusok mestere, aki valóságos iskolákat vezetett az anarchista tanok terjesztésére, mint az állami és közrendnek veszedelmes, esküdt ellensége, a katonai törvényszék által annak rendje és módja szerint elintéztetve, a montjuichi erőd udvarán kivégeztetett.

Forradalmi állapotoktól eltekintve, a világ egyetlen államában sem tűrhették az ilyen, hasonló sors várakozott volna reá bárhol is.

És mégis feljajdultak kivégeztetése miatt a szabadkőművesek és szabadgondolkodók világszerte. A magyarországi páholyokban gyászünnepségeket tartottak, tiltakozó meetingeket rendeztek s a magyar sajtó, melynek 90 százaléka a szabadkőművesek kezében van, hónapokon át hasábszámra tárgyalta Ferrer kivégeztetését, akárcsak egykoron a hazaárulással vádolt Dreyfus-ügyet. Világos jelül annak, hogy azokban a szabadkőműves páholyokban nem filantróp munka folyik, hanem Ferrerhez hasonlóan felforgató eszméket terjesztenek és felforgató terveket szőnek a trónok és oltárok ellen.

Vakmerő kánon támadták a spa-

nyol igazságszolgáltatást, mely Ferrert elítélte, — pedig annak csak az volt a hibája, hogy korábban nem tette azt, mikor még nem terjedtek el annyira Ferrer veszedelmes tanai.

Mert úgy látszik, hogy a szerencsétlen Spanyolország is annyira alá van már aknázva a szabadkőművesek, forradalmárok, anarchisták és más hasonló szörű titkos társaságok régóta tartó izzó munkájától, hogy mihamarabb Portugália sorsára jut, ahol az új köztársaság azonnal kezdte a honpolgárok boldogítására irányított működését, hogy kikérgeti az országból azokat, akik ápolták a mások betegeit, oktatták a mások gyermekeit, irtóháborút visel a szerzetesek és apácák ellen, megszentelteleníti a templomokat, feldulja a kolostorokat s »leltározza«, vagyis francia mintára, Diaz módjára elkotyavetyéli és elsikkasztja azok vagyonát, melyet egykori alapítók maguktól megvonva, a szegények és betegek istápolására tettek.

A királygyilkos portugálok véres forradalmát is csaknem egyhangulag dicsejti a magyar sajtó. Aki csak ezekből a jakobinus szellemű lapokból ismerne Magyarországot, méltán azt gondolhatná, hogy itt is inog a trón, menten kiüt a forradalom. Pedig hála Isten,

Magyarországon még köztársasági párt sincsen. Nagy Gyurka akart tavaly, április 14-én szervezni ilyet, de közrészvétlenség miatt dugába dőlt az is.

Ha nincs is még nálunk republikánus párt, de a páholyokból terjednek a felforgató eszmék, melyek a filantrópia és humanizmus misztikus ködébe vannak ugyan burkolva, de éppen úgy a trón és oltár ellen irányulnak, mint Ferrer eszméi és tanai.

Ferrer kivégeztetésének első évfordulóján már alig tudja a szintén jakobinus eszmékkel telt Canalejas-kormány féken tartani a forrongó országot. Kiszi-várgott hírek szerint eredetileg úgy tervezték a forradalmárok, hogy Ferrer kivégzésének évfordulóján mindkét országban egyszerre tüzik ki a lobogót. De Portugáliában jobb alkalom kínálkozott, a braziliai elnök látogatása. Ferrer tüzes vérű honfitársai pedig várnak tovább a jobb alkalomra. Canalejas segítségével majd csak eljön az is. Az oltár ellen megindította a harcot, majd jön utána a harc a trón ellen. Így volt ez a világtörténelem folyamán másutt is, ahol nem tudták megfigyelni, felhasználni és értékesíteni a nagy események tanulságait. És így lesz ezután is.

Aki látó szemmel figyeli az esemé-

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Hová megyünk?

— Henri Lavedan. —
 SZEMÉLYEK:

Devain ur.
 Devainné.
 Germaine 20 éves
 Jeanne 17 éves
 Louise 15 éves
 Agatha 13 éves
 Blanche 11 éves
 } gyermekeik

Egy óra délután. Devain és felesége kettsben ülnek szobájukban. A nagy ágyon öt rózsaszín leánykalap látszik. Az ajtó kinyílik és az öt leányka bejön.

Devain ur: Nos, gyerekek? Kimentek mával? Meg vagytok elégedve?

Jeanne: Hová megyünk?

Devain ur (titokzatosan): Majd megtudod. Ugyan, ez a leánysereg az enyém volna? Ez lehetetlen. Tulsok van belőletek. El fogok adni valakit.

Louise: Nem, papa, nincs sok belőlünk. Nem, kis apám!

Agatha: Nincs elég belőlünk!

Louise: Igazán, én szeretném, ha huszan lennék. Husz Devain kisasszony!

Agatha (apjához fordul): Tudod, mit kellene tenned, ha nagyon jó papa akarnál lenni?

Devain: Mit?

Agatha: Velünk jönnél.

Blanche: Igazán, papa!

Devain: Lehetetlen, édes kis macskáim!

Blanche: Rossz vagy!

Agatha: Megnevettetnél bennünket!

Devain: Ezt majd elvégzi mama helyettem.
 Agatha: Az nem ugyanaz. Mama, az csak mama, ő mindig komoly és illedelmes, de te számárságokat is mondasz és gunyolódol.
 Devain: Kisasszony, kegyed elfelejtkezik magáról!

Louise: Te nem bánod, ha kocsiba ülünk. De mama mindig omnibuszba ültet bennünket. Szóval, te sokkal turcsább vagy. (Devainnéhez): Ugy-e, nem haragszol, hogy ezt mondom?

Devainné: Cseppet sem, édesem.
 Agatha (apjához fordul): De jövő vasárnap velünk jössz, ugyebár?

Devain: Egy más vasárnapon, igen. Megígérem.

Jeanne: Eppen egy éve mondom ugyanezt. És minden vasárnap azokon a csuf könyveken dolgozol.

Agatha: Mivel vagy elfoglalva ma?

Devain: Te azt úgy sem értenéd...
 Agatha: Mondd Germainnek, ő már megérti.

Devain: Nos, a mezőgazdasági osztály évi kimutatásán dolgozom.

Blanche: Huh, be unalmas lehet!

Devain: Ellenkezőleg. Szenvedélyesen szeretem. De ne vesztitek el annyi időt! Hoppi! Rajta! Távozás!

Agatha: Milyen kalapot vegyünk?

Blanche: A rózsaszínt.

Germaine: A szépet? Oh, jó lesz ez is.

Devain: Dehogy. Csak vegyétek fel a rózsaszínt. Azt akarom, hogy a leányaim szépek legyenek és hogy mindenki visszaforduljon utánuk!

Jeanne: De mindebből még nem világosodott ki, háová megyünk tulajdonképpen.

Devain: Kérdezzétek a mamát.

Louise: Mama!

Agatha: Mama!

Devainné (boldogtalanul): Mi a... a...
 Ejh, ne beszéljétek mind egyszerre! (Férfjéhez): Segíts hát!

Devain: Akarod? Nem tudod egyedül eldönteni?

Devainné: Kérlek, édes barátom, mondd, háová menjünk?

Blanche: Igen, drága apácskám.

Devain: Menjétek az új cirkuszba.

Blanche: Bevallom, hogy nem nagyon vágyom oda.

Devainné: És ti?

Louise: Ott már kétszer voltunk. Mindig ugyanazt adják.

Agatha: Mindig. Csupa clownok vannak benne!

Devain: Természetesen! Nem lehetnek madarak!

(A gyermekek nevetnek.)

Devainné: Aztán számold csak össze: hat személy... az nagy összegre rug...

Devain: Jó, hát hagyjuk a cirkuszt. Vidd őket a Boisba.

Devainné: Vasárnap! Lehetetlen mozogni. A biciklik... a por...
 Devain: A catelani mezőre talán?

Blanche: En nem szeretem a tejet. Megfájul tőle a gyomrom.

Devainné: Aztán oly messze van! A tramwayken nem találunk helyet. Két kocsi kell, oda és vissza. Aztán meg az uzsonna... Szóval rettenetes sokba kerül.

Devain ur (haragosan): Látod, milyen vagy? Kérdezel, s mikor megmondom a nézetemet, akkor visszautasítod!

Devainné: Nem, édes barátom, de...

nyeket, az le tudja vonni a következőt az eseményekből. Az ibériai félsziget világtörténeti eseményei sok tanulságot nyújtanak, csak az kellene, hogy jól megjegyeznék azok, akik hivatva vannak mások irányítására.

Milliók a delegációk előtt.

Tegnap délután terjesztették a delegációk elé az 1910. évi közös költségvetést. A közös költségvetés adataiból már közölhetjük a következőket:

A hadügyi kiadások.

A közös hadsereg ez évi rendes kiadásaira 345 koronát kér a hadvezetőség. A haditengerészet rendes kiadásai 5 millió koronára rugnak, úgy, hogy összesen körülbelül 66 millió korona a haditengerészet költsége, ami két és fél millió koronával nagyobb a tavalyi kiadásoknál. Ezenkívül a hadvezetőség rendkívüli hitelt is kér a delegációktól az annexió már elköltött kiadásainak fedezésére. A rendkívüli kiadások összege a közös hadsereg részére 185 millió korona, a haditengerészet részére 55 millió korona.

A haditengerészet rendes kiadásait eredetileg 75 millió koronában állapította meg a hadvezetőség, de a két pénzügyminiszternek sikerült ebből az összegből mintegy 10 milliót lefaragni.

Négy fillér zsoldemelés.

A közös hadsereg költségeinek emelkedése arra vezethető vissza, hogy a hadügyminiszterium, megfelelő a delegációk 1898. évi határozatának, az idei költségvetésbe néhány millió koronát állított be a legénységi zsoldemelésére és a legénységi élelmezés javítására. A legénységi zsoldemelés eddig egy közlegénynél 12 fillér volt, most felemelik 16-ra. Az őrzető zsoldemelés ezentúl 24, a kápláré 36 és a szakasz-

vezető 48 fillér lesz. Két fillérrel emelik a reggelihez való pótlékot is, ezt az összeget azonban maguk a századok kapják meg és ebből javítják a legénység reggelijét. Erre a javításra szükséges összeg 3 millió 600 ezer korona.

A Dreadnoughtok.

Az idei költségvetésnél, melynek összegei nagyjában ismeretesek voltak, sokkal nagyobb érdeklődéssel várják a jövő évi költségvetést. Illetékes helyről szerzett értesüléseink szerint a haditengerészet jövő évi rendes költségvetésében a kiadások összege 85 millió korona lesz. A meglepetés azonban az lesz, hogy ez az összeg még nem foglalja magában a Dreadnought-hajók kiadásait.

A legutóbbi bécsi közös minisztertanácsok ugyanis a két kormányt a közös miniszterekkel egyetértőleg úgy határozott, hogy a Dreadnoughtok építését továbbra is meghagyják a magánvállalkozás kezében és csupán akkor fogják beállítani a költségeket a tengerészeti budgetbe, ha a hajók teljesen elkészültek. A triesti Stabilimento Technikóban készülő első Dreadnoughtot 1912 tavaszán bocsátják vízre, tehát ennek kiadásai csak az 1912. évi költségvetésbe lesznek beállítva. A tervezett három, esetleg négy Dreadnought költségei az 1912—1916. évek költségvetéseibe kerülnek, elkészülésük sorrendjében.

A delegációk

A magyar delegáció tagjai reggel a nyolc órai gyorsvonattal Bécsbe utaztak és délután három órakor a delegáció már megtartotta alakuló gyűlését. Holnap délután a király fogadja a delegátusokat, délután pedig a külügyi albizottság tart ülést, amelyen gróf Aehrenthal közös külügyminiszter elmondja expozéját. Azután a jövő hétfőig szünet lesz, hogy a delegátusoknak módjuk legyen az iromanyagokat, a közös költségvetést és a múlt delegáció

határozataira adott közös miniszteri válaszokat, valamint magát a külügyi expozé áttanulmányozni. Hétfőn aztán a külügyi albizottság megkezdi a külügyi költségvetés tárgyalását és ennek keretében Aehrenthal expozéja fölött a vitát.

A delegáció ülésével párhuzamosan tovább folytatódna Bécsben azok a tárgyalások is, amelyeket a magyar kormány folytat az osztrákokkal és a hadvezetőséggel úgy a bankszabadság meghosszabbítása, mint a katonai kérdések rendezése tárgyában.

Bécsből táviratozzák a »Bud. Tud.«-nak: Hazai Samu honvédelmi miniszter tegnap reggel Budapestről Bécsbe érkezett és a magyar házban szállt meg. A délelőtti folyamán a miniszter a közös hadügyminiszteriumba ment, ahol tanácskozásokat folytatott. — Gróf Khuen-Héderváry Károly miniszterelnök ma délután Bécsbe érkezik. Kisérétében Bécsbe érkezik Klein Ödön miniszteri osztálytanácsos, a miniszterelnöki sajtóiroda vezetője, valamint dr. Bárczy István és dr. Nemet Alfréd.

A hadügyi költségvetés.

1910. évre szóló közös költségvetést holnap a delegációk elé terjesztik. Minthogy a közös költségvetésben kimutatott szükségletek legnagyobb része a közös hadsereget illeti, a következőkben ismerteti a »Bud. Tud.« az 1910. évre szóló közös hadügyi költségvetést:

Az idei évre igényelt hadseregszükséglet a normális költségvetés szerint rendes kiadásokban 326,497.077 K, rendkívüli kiadásokban 10,073,590 K, továbbá a bosznia-hercegovinai parancsnokságok, csapatok és intézetek rendkívüli szükséglete 8,364.350 K, összesen 344,935.017 K. Az 1909. évi közös hadügyi költségvetéssel szemben az idei előirányzat 12,042.872 K-val növekedést jelent.

Ezenkívül a hadügyminiszterium külön előterjesztésben 180,000.000 korona rendkívüli szükséglet megszavazását kéri, amely összeget azok a részben keresztülvitelt, részben most folyamatban levő katonai rendszabályok igényelték, melyek az 1908. év végén és 1909. év elején fennállott bizonytalan politikai helyzetre való tekintettel a két kormánnyal egyetértően a közös hadsereg készenléte helyezése céljából teljesítendő volt. Ezek a szabályok csapatok szállításában, megerősítésében, új formációk felállításában, a fegyver, hadiszer, élelem-beszerezés gyorsításában, továbbá hadászati építmények keresztülvitelében állottak.

A hadügyminiszterium további előterjesztésében kéri 8,000.000 korona rendkívüli szükséglet megszavazását, amely az új tábori tűzériai anyag beszerzésének folytatásának összege.

Bécsből jelentik: A magyar delegáció ma délután 3 órakor, az osztrák pedig délután 5 órakor alakul meg. Aehrenthal a delegátusnak vörös, a tengerészeti parancsnokság pedig kék könyvet fog átnyújtani.

A delegációk eltörlése.

Bécsből jelentik: Déli fél 1 órakor érkeztek meg a delegáció tagjai. Fél 3 órakor megkezdődött az ülés. Elnökül Láng Lajost választották meg.

Az első felszólaló Batthyányi Tivadar gróf volt aki a függetlenségi párt nevében szólalt fel. Felszólalását mindjárt ezzel kezdi, hogy pártjának főcélja, hogy miszerint a közös intézmények eltörljék a delegációkat is.

Héderváry miniszterelnök válaszol a felszólalásra. A delegáció eltörlésének ügye ide nem tartozik. Különben is az törvényen alapul, azt csak úgy ötletszerűleg eltörlni nem lehet. Határozathozatalra különben is a törvényhozás van jogosítva.

Ezután a formalitások megtörténtével az ülés véget ért.

A delegáció tagjait ma fogadja a király.

Devain: Akkor hát legjobb lesz a Champs Elyséesre menni.

Jeanne (szomorúan): Hogy a mások kocsiját nézzük?

Louise (telkesülten): Igen, a kocsikat! A szép nőkkel, a kik ki vannak festve, s a szép rózsaszín napernyőket, melyek olyanok, mint a lámpaernyők!

Devainné (férjéhez): Látod? Már akartam veled erről beszélni. Két hét előtt leültünk a széksorokon. Louise egész meg volt bolondulva, mire hazajöttünk. A kalapok, toillettek, ékszerrek részeggé tették.

Agatha: Ne bántsa őt, mama, kedves kis leány...

Devainné: Nem szidom, de ő tulságosan ad a világi frivolitásokra.

Devain: En már nem tudok mit mondani. Hát vezesd őket Szibériába! Guignolba, vagy a hová akarod!

(A gyermekek nevetnek.)

Agatha: Papa mindig megnevettet.

Germaine: Hát a jéppalotát néznők meg?

Louise és Jeanne: Igen, igen! Ez jó lenne! Megtanulnánk korszolyázn!

Devainné: Őt frank személyenként a belépődíj. Nincs módunkban harminc frankot költeni egy vasárnap délután.

Jeanne: Kár.

Devain (félénken): Menjete valahová zenét hallgatni.

Jeanne: Három óra hosszat bezárva lenni valahol! Louise és én nem szeretjük a koncerteket.

Louise: En elaludnék rajta.

Germaine: Pedig te horkolsz!

Devain: Hát a Grévin-muzeumba nem menétek?

Blanche: Egész éjjel rablókról álmodnánk utána.

Devain: A Tuileriákba, katonazenét hallgatni? Devainné: Elfelejtet, hogy Louise és Jeanne nem szeretik a zenét.

Devain: A katonát sem?

A két lány együtt: Azt sem, papa.

Blanche: Hát ha felmászánk a l'Arc de Triomphé-ba?

Agatha: Hogy a világot haogyabolynak nézzük.

Devainné: Edeseim, tudjátok, hogy a lábaim nem bírják a lépcsómászást.

Blanche: Megvárhatsz lent. És az alatt mulattat a portás.

Devainné: Megölne az aggodalom. Inkább felmászom.

Devain: Csak nem kívántok ekkora áldozatot anyátoktól? De hát találjatok ki valami egyebet.

Devainné: Ha egyedül lennék, elmennék a vecsernyére...

Louise: Minek is beszélünk annyit? Az idő elmúlik, s az lesz a vége, hogy nem is megyünk sehová!

Devainné: Dehogy! Mindenesetre elmegyünk, de hová?

Loise: Mielőtt mennék, őt rózsaszín kalappal a fejükön itt strázsálnak egy óra óta. És mindezt azért, mert ötven vagyunk és ta-karékoskodni kell!

Devainné (szigorúan): Természetes, hogy kell. Szegény apád így sem győzi a kiadásokat.

Devain (vállat vont s az ablakhoz lép, de hirtelen, megkönnyebülten felkiált): Gyermekeim, esik. Hiába tanakodunk!

(Kimegy. A leányok csendesen levezik kalapjukat.)

A rendőrség reformja.

Szaporítani kell a létszámot.

Emelni kell a fizetést.

Gerő Armin főkapitány egy égetően sürgős és gyors megoldást követelő javaslatot terjesztett a városi tanács elé.

A rendőrség reformját hozta szőnyegre, mely mai alakjában nem képes megfelelni a hozzája fűzött kívánalmaknak. A város tulorhamos fejlődése pedig megköveteli, hogy a közbiztonság intézményei teljes mértékben képesek legyenek betölteni a rájuk rótt fontos hivatást.

A mai állapot tarthatatlansága különösen két főmozzanatban szemléltethető.

Az egyik a csendőrlégénység létszámának alacsony volta, amely a város nagyságával és forgalmával éppen nem áll arányban. A rendőrlégénység csak tulerőltetéssel képes szolgálatát teljesíteni. Ennélfogva javasolja a főkapitány a rendőrség létszámának a felemelését. A város szűkös viszonyaira való tekintettel egyelőre csak 4 fővel való emelést kíván, de később azt folytatni kell. Ugyancsak javasolja a tűzoltóság létszámának a felemelését.

A másik baj az, hogy a rendőrség a már meglévő létszám mellett sem áll megfelelő és használható emberanyagból. Csekély kivétellel szinte hasznavehetetleneknek mondhatni őket. Ennek oka pedig az, hogy csekély javadalmazáskan részesülnek, minek folytán ma már komoly, józan és használható emberek existenciájukat a rendőri pályán nem találhatják meg. Ha rá is tévednek erre a pályára, csakhamar menekülve hagyják oda. Innen van, hogy annyi a személyváltás, az új rendőr és csak nagyon kevesen válnak be véglegesen.

Ezért a rendőri állásokat jobban kell javadalmazni. Csakis így keresik fel ezt az állást komoly emberek is és nem azok, akik sehol másutt alkalmazást nem kapnának. A főkapitány a következő fizetés-tervezetet ajánlja: emeljük a II. osztályu rendőrök fizetését 100, az I. osztályu rendőrökét 180, az ellenőrökét 250, a szakvezetők és őrmesterekét pedig 300 koronával. Ugyanígy a tűzoltókét is. A rendőrök fizetésemelése összesen 16.610, a tűzoltókét pedig 4540 koronába kerülne.

A főkapitány javaslata igen megszívelésre méltó. Olyan reform ez, mely elől abszolúte nem lehet elzárkózni. Hisszük, hogy annak idején a közgyűlés is pártolni fogja a főkapitány javaslatát.

Visszavont petíció. A Kuriának egy petíció tárgyalásával kevesebb dolga lett. Ugyanis a Kálmán Gusztáv kolozsvári munkapárti képviselő mandátuma ellen beadott petíciót tegnap visszavonták.

Fordulat a receptpanamában.

A patika-panama hullámai a tegnapi letartóztatások után elsimultak, lecsendesedtek. Ugy látszik, a munkásbiztosító és betegsegélyző beéri az eredménnyel, arra számítva, hogy akik részesek voltak az ilyen panamáknak, most ideig-óráig beszüntetik a működést. Kevesebb lesz a panama és a károsodás.

A tegnapi letartóztatások nagy feltűnést keltettek. Erre az érdekeltek és érdektársaik nem számítottak.

Letartóztatásuk után a letartóztatottak tárgyaltak védőikkel. Ennek a tárgyalásnak szenzációs eredménye van: a letartóztatottak már nincsenek beismerésben, nem vallják magukat bűnösnek, sőt ellenkezőleg.

A reggeli rapporton, melyet Tóth János rendőrkapitány tartott, a szokásos kérdéseket intézte a letartóztatottakhoz, szenzációs fordulatot hozott az ügyben.

Valamennyien visszavonták tegnapi vallomásaikat, már nincsenek beismerésben és követelik újból való kihallgatásukat.

Dr. Fränkel Lipót ezeket mondta:

— Letartóztatnak, pedig nem vagyok bűnös. Tegnap én, aki amúgy is ideges beteg ember vagyok, annyira meg voltam riasztva, sarokba szoritva, hogy ha a kapitány akarta volna, az apagyilkosságot is beismerem.

Kijelentem, hogy azt, amit én tettem, minden pénztári- és egyleti orvos megteszi. A munkásbiztosító ezzel nem károsodott. Az ambuláns betegek részére szereztem be az adott receptekkel a köt- és orvosszereket. Köteles vagyok az ambuláns betegeket is ellátni, a magam pénzéből nem vásárolhattam a szükséges szereket. Ezeket fizettem a receptekkel. Ezt minden orvos megteszi. Pént a gyógyszerészről nem kaptam.

— De hiszen, — mondja a rendőrkapitány, — ön más szerekről állított ki vényeket és esetleg más szereket kapott.

— Ez igaz. A leggyakrabban jobbakat kaptam, de mindig a pénztár ambuláns betegei számára. Erre is használtam. Megtörtént, hogy több receptet adtam, illetve használtam, ekkor a recepteket visszakértem és eltéptem. Ezt bizonyítani lehet, kérem tehát hallgassanak ki.

Glück Rezső gyógyszerész arra a kérdésre:

— Miért tartóztatták le önt? — nagy nyugalommal a következő feleletet adja:

— Azért, amit minden gyógyszerész, kivétel nélkül minden gyógyszerész megtesz: receptek ellenében elláttam az orvost a neki szükséges szerekekkel. Kérem újból való kihallgatásomat

Braun Lajos gyógyszerész feleli:

— Artatlanul tartóztatták le. Semmi közöm az egész dologhoz. Gyógyszertáramnak volt egy hivatalból kirendelt felelős gondnoka

Markbreiter Ferenc, ő tárgyalta az orvosokkal, akikkel én üzletileg szóba sem álltam. Ha az orvos kapott szereket, csakis receptek ellenében kaphatta. Hogy aztán a szerekekkel mit kezd, az az ő dolga. Bevett szokás ez, mert az orvosnak szüksége van szerekre az ambulancián is. A gyógyszerész nem kutatja ezt.

Tegnap olyan leiki állapotban voltam, azt sem tudom, mit beszéltem. Ma már nyugodt vagyok és megmondom az igazat.

A terhelteket délután átszállították az ügyészségre.

A francia vasuti sztrájk.

Fegyvergyakorlatra hívták be a sztrájkolókat.

Páris, okt. 12.

Mint a hivatalos lap jelenti, az északi vasutársaság személyzetéből 1369 magasabb alkalmazottat és 27.860 alsóbrendű alkalmazottat huszonegy napi fegyvergyakorlatra hívták be.

Páris, okt. 12.

Az állami nyugati vasuti 8000 alkalmazottja este gyűlést tartott, amelyen elhatározták, hogy az általános sztrájkot proklamálják és követeléseik teljes kielégítéséig nem állanak munkába. Elhatározták hogy a munka azonnali megszüntetésre fogják rábírnai a munkásokat.

Páris, okt. 12.

A nemzeti vasutas-szindikátus sztrájkbizottsága elhatározta, hogy az összes vasutasokhoz felszólítást intéz, hogy azonnal lépjenek sztrájkba és proklamálják az általános vasutas-sztrájkot.

Magyar mintára

Páris, okt. 12.

A városban egész éjjel nagy volt az izgatottság. A nemzeti szindikátus elhatározta, hogy a sztrájkot azonnal az összes vasutálózatokra kiterjeszti. Erről a határozatról nyomban értesítették az összes bajtársakat azzal, hogy készüljenek a legrövidebb idő alatt a sztrájkra. A kormány nagyon erélyesen jár el. Azok a vasutasok, kik a katonasághoz tartoznak, behívó parancsot kaptak. Azokat, kik ennek nem tesznek eleget, letartóztatják és megfogják kísérteni, hogy a vasuti forgalmat magyar mintára katonai szervezettel bonyolítsák le. Sztrájk-török és nyugalmazott mozdonyvezetők segítségével tegnap sikerült 350 vonatból 33-at elindítani.

Az olasz vasutasok mozgalma.

Róma, okt. 12.

A közmunkaminiszteriumban ma kezdődtek mega kormány tárgyalásai az államvasuti alkalmazottak központi szövetségének a bizottságával. A szövetség emlékiratot dolgozott ki a szolgálati szabályzat reformjáról, a bérek és fizetések rendezéséről és ezt átnyújtotta a kormánynak. Azt hiszik hogy a kormányval megindult tárgyalások kedvező eredménnyel fog-

Paróczay Mátyás

elsőrendű cipész üzlete

NAGYVÁRAD,

Nagy Sándor-utca 1. szám.

Egyéves önkéntes uraknak készítek lábbelit minden fegyvernemhez a legkényelmesebb kivitelben.

Rendelés szerint a legegyszerűbben készíti urí, női és gyermekcipőket

Vidéki megrendeléseknél elegendő egy használt cipő beküldése.

nak végződni, mert a kormány hajlandó az emlékirat főpontjait támogatni és kész a vasútnak a fizetések javítása végett 8—10 milliót rendelkezésére bocsátani. Ha a tárgyalások mindazonáltal meghiúsulnának, a vasutas szövetségben fel fogják vetni azt a kérdést, hogy nem kelle-e a vasutasok követeléseinek sztrájkjal is érvényt szerezni.

Páris, okt. 12.

(Saj. tud.) A nemzeti szindikátus az összes vasuti alkalmazottaknak tudtára adja, hogy az északi vasuton a munka megszüntetés teljes lett és hogy Tassiot a lokomotív vezetőt és a fűtők egyesületének elnökét állásából elbocsátották.

London, okt. 10.

Ma egyetlen vonat sem közlekedett Newhofen és Dippe között, a Franciaországgal való forgalom csak Oszdendén át lehetséges.

Páris, okt. 12.

(Saj. tud.) A Sain Lazare pályaudvarból egyetlen vonat sem indult.

Brüsszel, okt. 12.

(Saj. tud.) A Franciaországgal való vasuti forgalom teljesen szünetel.

Páris, okt. 12.

(Saj. tud.) Az egész éjjel nagy izgatottság volt a vasutasok között. A sztrájk szindikátus határozata szerint az általános munkaszünet a legrövidebb idő alatt azonnal megkezdődik. A munkás bizottságok azt is megfogadják állapítani, hogy mely vonalon kell a pályát megrongálni. A nyugati vasut nyolcezer munkása szintén megkezdte a sztrájkot.

UJDONSÁGOK.

A X. Kath. Nagygyűlés programja.

Hindy Zoltán, az Orsz. Kath. Szövetség igazgatója előterjesztései szerint a novemberben tartandó X. Kath. Nagygyűlésen az alábbi szakosztályi előadások lesznek: 1. Anka János: A mindennapi élet irodalma. 2. Bittenbinder Miklós dr: Modern nevelési elvek a gyakorlatból és az elméletből összeállítva. 3. Csepela Lajos dr: A munkaszünet. A kath. népies kiadványok gyűjteményei. 4. Fieber Henrik dr: Egyházművészeti akciónk eddigi eredményei és jövő feladatai. 5. Göröcsöni Dénes: Előugratlanul igaz történelmi kézikönyv. 6. Haller István: Milyen legyen a kath. szervezetek munkája? 7. Halasi Andor dr: Irodalmi kérdések. 8. Harsányi Lajos: A magyar kath. szépirodalom. 9. Huttkay Lipót dr: A kötött birtok. 10. Járossy Dezső: A kath. népének lithurgikus és művészi reformja. 11. Malcsiner Emil: A vidéki kath. sajtó. 12. Mayer Géza: A katolicizmus a kultúra igazi alapja. A kegyuri terhek megváltása. Létesíthető-e modern versenyképes kath. napilag? 13. Pados Gábor: Mi a keresztény szociálizmus? 14. Szathmáry József: A kántortanítók nyugdíja. 15. Szentgyörgyi Ignác: Modern kath. írói szellem.

Egyesületi ülések. 1. A hittanárok és hitoktatók egyesülete. 2. A kath. legényegyesületek orsz. központja. 3. A kath. Patronage egyesület. 4. A marosvásárhelyi alkoholelles szövetség. 5. A Mária Kongregációk. 6. A Katholikus Népszövetség. 7. A Szent Vince-Egyesületek.

Az előkészítő-bizottság felkéri a szakosztályi ülésekre jelentkezetteket, hogy javaslataikat 1910. október 15-ig a bizottsághoz (IV. Ferenciek-tere 7. III. lépcső I. em. 8.) terjesszék be. Ugyancsak felkéri a bizottság úgy a testületeket, mint az egyeseket, akik szakosztályi előadást tartani és határozati javaslatot beadni szándékoznak, hogy az előadás címét s a javaslat szövegét a fenti határidőig nyújtsák be, az egyesületek vagy más testületek pedig, melyek üléseiket a nagygyűlés idejére tervezik, ezt szintén addig tudassák.

* A városi főispán hivatalában.

Hlatky Endre Nagyvárad város főispánja szabadságáról hazaérkezett és átvette hivatalát.

* Kitüntetés.

Szép kitüntetés érte most Mocsáry Sándor királyi tanácsost, muzeum igazgató úrt. Erdemeinek elismerésül ugyanis a király a Ferencz József tiszti keresztjét adományozta. Mocsáry nagyvárad szarmazása és itt rokonai vannak.

* A hivatalos lapból.

Az igazságügy-miniszter Moldován Pál belényesi kir. járásbírósi telegkönyvvezetőt a magyarországi kir. járásbíróshoz helyezte át. — Ugyancsak az igazságügyminiszter Mekkei Dénes magyarországi és Koncwald Dénes berettyóújfalui kir. járásbírósi irnokokat kölcsönösen áthelyezte. — A pénzügyminiszter Szilágyi Dénes napidijast a XI. fizetési osztályba ideiglenes minőségű kataszteri irodatisztá a nagyvárad pénzügyigazgatóságához kinevezte.

* Az aradi 13 emléke Belényesben.

Belényesben az ifjusági önképzőkör igen szép keretek között ünnepelte meg az aradi 13 vértanu emléknapját. Az ünnepély vasárnap folyt le igen nagy közönség részvéte mellett. A szomorú évfordulót bár csaknem minden községben megtartották, azonban a belényesi ünnepség azért érdemel külön említést, mert Belényesben ezideig egyáltalán nem tartották meg az ünnepélyt a szenvedélyes nemzetiségi viszonyok miatt. Az idei ünnepély csak azt bizonyítja, hogy Belényesben a magyar-román barátság nem oly feszült, mint eddig volt s a pártviszályok helyett a béke és szeretet réve felé eveznek. Az ünnepélyen gyűjtés is volt a kivégzési terület megvásárlási céljaira. Begyűlt 31 korona és 24 fillér. Az első ünnepély az ifjuság érdeme.

* Elnapolják a városi közgyűlést.

A mai városi közgyűlés mindössze pár percig fog tartani. Mint értesülünk az izraeliták mai ünnepe miatt a közgyűlést elnapolják s holnap folytatják.

* Személyzet szaporítás a mérnöki hivatalban.

Köszeghy József főmérnök javaslatot terjesztett be a városi tanácshoz, melyben kéri az építészeti osztály szaporítását. Új mérnöki, építőmesteri és napidijas állások felállítását tartja szükségesnek és indokolásul azt hozza fel, hogy a munka a mérnöki hivatalban annyira megsaporodott, hogy az eddigi személyzet nem képes ellátni.

* Orvosválasztás Gyapjun.

Gyapjun tegnap tartották meg a körorvos választást. A választás alkalmával dr. Máté Ernő köpecsenyi körorvost választotta meg.

* Aszfaltozzák Belényest.

Mint belényesi tudósítónk jelenti, Belényesben megkezdtek az általános aszfaltozást. A község jelentősebb utcáit fogják aszfaltozni. Az aszfaltozás 17000 koronájába kerül Belényesnek. A munkálatokat a pesti aszfalt gyár részvénytársaság teljesíti.

* **Uj kántortanító Cséfán.** Cséfán a legutóbb tartott kántortanítói választáson Kalmár Gyulát választották meg. A választást Fehér Antal vikárius most erősítette meg.

* A Schlauch-park gondozása.

A nagyvárad sétaterék elhagyottságának kétségtelenül a gondozás hiánya a fő oka. A város, amelynek feladata lenne ezeket a köztereket gondozni, a fákat és ültetvényeket őriztetni, egyáltalán nem, vagy csak nagyon keveset törődik velük. A sétateréken rendőr egyáltalán nincs. Emiatt aztán a városból kihuzódott csavargók és sipisek lepik el a parkokat és szinte veszélyessé teszik az ott tartózkodást. Hogy ezeknek a csavargóknak joguk van ott tartózkodni ebben lehet, hogy igaza van a rendőrségnek, azonban ezt a jogot nem lenne szabad ennyire használatni, hogy a fákat ki-tördeljék, hatalmas tégladarabokkal verjék le azok amugy is vad termését. Meggyőződünk róla, hogy épen az egyik legszebb sétaterén, melyet nagy áldozatok árán boldog emlékü Skhlauch bibornokunk rendeztetett, a csavargók valóságos vészhadjáratot indítottak a fák ellen. A parkban van ugyanis több különleges fa is, melyeknek termései most vannak kifejlődve. Ezeket a csavargók rudakkal féltéglákkal verik le. Eközben természetesen törnek a galy, letaposódik a fű, a cserjék kitördelőznek stb. Rendőr, vagy más valaki, aki a térre felügyelne, az sehol sincs és ha valaki a közönség közül közbe mer szólni és elakarja zavarni a pusztítókat, hatalmas közápor fogadja éktelen káromkodások közepette és az illető örüljön, hogy ép bőrrel menekül. Ezért aztán érdemes a városnak sétatereteket rendezni. Hol vagyunk mi még e tekintetben akár Szerbiától is? Hiszen ott is, abban a balkáni tűzfészekben a csavargó ép oly óre a sétatereteknek, mint nálunk a rendőr.

* Sikkasztó mérnök.

Heszlényi Gyula temesmegyei Técső községbeli vasuti mérnök nyolcszáz koronát elsikkasztott a munkások fizetésére átadott pénzből és azután megszökött. A mérnök ellen körözőlevelet adtak ki. Lantos József técsői csendőrőrmester, aki rokonait látogatta meg Aradon, ma egy kávéház előtt véletlenül megpillantotta a kávézó mérnököt. Bekísérte a rendőrségre, ahol a mérnök zokogva beismerte a sikkasztást és elmondotta, hogy egy hónap óta bujdosott szerzte az országban. A sikkasztó mérnököt Temesvárra szállítják.

* A legújabb pénzintézet.

Az Ujvárosi Takarékpénztár részvénytársaság tegnap délelőtt Gerő Armin főkapitány igazgatósági elnök elnökle alatt igazgatósági gyűlést tartott, amelyen dr. Fehér Márton intézeti ügyész bejelentette, hogy a részvénytársaság cégbejegyzése a törvényes formák közt megtörtént. Így az új pénzintézet a tegnapi napon működését a Szt. László-tér 5. sz. (Kovács-ház) első emeleti helyiségében meg is kezdte.

* Sikkasztó alkalmazott.

Mihály Mózes, Stern Ede szállítónál alkalmazott ispán, az ifj. Popper József kereskedő által egy szállítmány ásványvíz kiváltása végett tegnap reá bizott 150 korona készpénzt elsikkasztotta s megszökött. A rendőrség a tettes kézrekerítése céljából a nyomozást folyamatba tette. Mózes személyleírása: közép, köpcös termet, kerek arc, gesztenye barna haj, kék szem, barna tömött bajusz.

* Gyufaoldatot ivott.

Vida Róza 15 éves nyomdai munkásleány tegnap délután szüleinek Vasut-utca 5. szám alatti lakásán öngyilkossági szándékból kénes gyufaoldattal megmérgezte magát. A súlyosan sérült leányt beszállították a biharmegyei közkörházba.

* **Megzavart betörő.** Szücs Béla, a városi villamos mű tőgépésze feljelentést tett a rendőrségen, hogy ismeretlen tettes lakásának ablakán keresztül szobájába be akart törni. A múlt éjjel 11 és 12 óra között azzal a hírrel költözték fel, hogy a csillédszoba ablakpárkányán egy ismeretlen ember áll, aki a zárva levő ablaktáblát ki akarja nyitni. Szücs Béla erre a szobába ment, ahol az ablak felső táblája már nyitva állott s látta, hogy egy férfi az épület sarkán levő dus futó közzé rejtőzött, majd a kerten keresztül elmenekült. Szücs Béla az udvarra kimenve, a lakás előtt talált egy pár használt cipőt, amelyet beszállított a rendőrségre. A rendőrség a vakmerő tettes kézrekerítése végett a nyomozást folyamatba tette.

* **A villamos amputálás.** A villamosságot, mely már évek óta különféle műtétéknél az orvosi tudomány szolgálatában, legújabb amputálási műtétéknél használják a vágás és fűrészelés teljes kizárásával. Az új műtétet dr. Arsonval párisi orvostanár fedezte fel, aki miután állatokon több hónapon keresztül kipróbálta: most embereken alkalmazza, még pedig hir szerint sikerrel. Az amputálandó testrészt körül drót segítségével megfelelő villamos áramot vezetnek keresztül, mire az eltávolítandó testrészt néhány perc múlva egyszerűen elválik a testtől. A villamos áram hatása alatt a vezető dróthuzal épp oly finoman és zajtalanul vágja keresztül a testrészt, mint a vékony cérnafonal a vajot vagy a szappant. A villamossággal eltávolított testrészek a tanár állítása szerint sokkal gyorsabban és biztonságosabban gyógyulnak, mint a késsel és fűrésszel levágott testrészek és a műtét után fájdalom nélküli a régi műtét képest. Arsonval eleinte állatokon végzett kísérleteket s oly erős villamos áramot alkalmazott, hogy némely állat hirtelen megsült. Mikor azonban eltalálta a helyes hőfokot, az állatok ugyszólván észre sem vették, a helyes hőfokot, az állatok ugyszólván észre sem vették, hogy a villamosdrót elmetszette izmaikat, ami arra vall, hogy a villamos műtét teljesen fájdalom nélkül ment végbe.

* **Értesítés.** A kereskedelemügyi m. kir. miniszternek 69.080. IV. C.—1910. sz. leirata folytán az érdekeltek tudomására adatik, hogy a polai cs. és kir. tengerészeti arzenálban az 1911. évben felgyülemelő ócska anyagok elárverezésére vonatkozó hirdetés a Budapesti Közlöny f. évi október hó 13-iki számában közzétett. Nagyvárad 1910. október 12. A nagyvárad Kereskedelmi és iparkamara. Huzella Gyula, kir. ker. tan. elnök. Dr. Sarkadi Lajos, titkár.

* **Gyanus vásár.** A rendőrség tegnap letartóztatta Berkó János 22 éves téglavető munkást, aki tegnap délelőtt érkezett meg Szegedről Nagyváradra egy kocsiával, amelybe egy nagyobb és egy kisebb ló volt fogva. Megérkezése után a szekeret és a lovat eladta 88 koronáért Lakatos Sándor téglavető munkásnak, azonban amikor a járatok átadására került a sor, Berkó kijelentette, hogy azok nincsenek nála, hanem csak a jövő hét elején fogja megkapni s akkor fogja az új vevőnek átadni. Lakatos Sándor gyanut fogván, nyomban jelentést tett a rendőrségen, ahol Berkó Jánost kérdőre vonták a szekér és a két lo holszerzésére vonatkozólag, azonban az eladott dolgok holszerzését igazolni nem tudta, ellentmondásokba keveredett amiért is a rendőrség letartóztatta. A kocsi és a két lovat őrizetbe vette s azok igaz tulajdonosnak kiderítése céljából a szükséges intézkedéseket megtette.

* **Közgyűlés.** A Moskovits Farkas és Társa cipő- és csizmagyár részvénytársaság 1-5-ös évi rendes közgyűlését folyó hó 15-én, délután 3 órakor tartja meg a központi irodában, melyre a részvényesek meghívotnak.

* **Rendőri hírek.** A karcagi rendőrség értesítése szerint Herskovits Bernát ószerkeskedő kárára ismeretlen tettesek lopást követtek el és pedig károsultnak ponyvával fedett kocsijából elvitték 2 drb csikos szürke és fekete bőrrel bélelt téli kabátot és 34 drb különböző téli kabátot. Ugyancsak Karcagon Milenkó Maszálóvicz pékmester kárára Blaga Vazul 27—28 éves sütősegéd ellopott 325 korona készpénzt. Személyleírása: alacsony termet, hosszú arc, barna haj, sárga szem, rendes orr és száj. — A szegedi rendőrség értesítése szerint Regös (Reisz) Adolf könyvelő Tóth Péter fűszerkereskedőtől eddig pontosan meg nem állapított, azonban több ezer koronát kitevő összeget elcsikkasztott és megszökött. — Személyleírása: 26 éves, alacsony termet, kerek arc, barna haj, szemöldök és bajusz, beszél magyarul, németül, szerbül és tótul. — Szökésekor barna ruhát, zöldes föltöt viselt. A rendőrség a nyomozást folyamatba tette.

Törlesztéses kölcsön!

Feltételek

Teljes árfolyam
5.65 annuitás.

LÁSZLÓ ERNŐ
bank és kereskedelmi irodája
Nagyvárad, Lévy-palota,
Ezredévi emlék tér sarok.

x **Katonazene a Lloyd kávéház téli kertjében.** Ma este a pazar fényvel és eleganciával berendezett Lloyd télikertjének ünnepélyes megnyitása alkalmából a sok vonzó és érdekesítő mozgófényképen kívül a *10-ik gyalogezred teljes zenekara fog közreműködni 6-án elmarad nemzeti gyűlése helyet.* Következő nagy sikerekben gazdag képek lesznek bemutatva 1. Apuska szabadnapja. 2. Habsburg Rudolf. 3. Róma látkepe. 4. *Helioabalus! Film d Art.* 5. Elitált álma. 6. *Vak vagy oh szerelem.* 7. A pénz. 8. Armion völgye. Belépti díj nincs előzetesen kiszolgálással. Kitűnő ételekről és italokról gondoskodik. A nagyérdemű közönség becses pártfogását kéri Hartstein és Öriei kávéház tulajdonosok.

A legújabb!

Felöltők
Kosztümök
Toilettek

A legszebb!

Bluzok
Aljak
Pongyolák

Gyermekruhák

Készen és méret után olesó szabott árak mellett. Szövet, selyem ruha kelme különlegességek.

SPITZER BÉLA

Nagyvárad, Rákóczi-ut.

Elsőrendű angol és francia gyászruhák 12 óra alatt készülnek.

x **Villamos osillárt** ne vásároljon, be rendezést ne készítsen, míg Stern nel a Bémer-terén nem beszél, felvilágosítok bárkit, ha nem is vásárol nálam. Terveket díjmentesen készítek. Raktáron tartok villamos és gáz főzőket, vasalókat, Wolfgram és izzó lámpákat gyári áron házhoz szállítok. Bémer-tér 3. Telefon 556.

EGYESÜLETEK.

Az **önkéntes tűzoltó egyesület** Mezey Mihály halálával megüresedett parancsnoki állás betöltése végett folyó hó 23. napján, vasárnap délután 4 órakor az őrtanya termében rendkívüli közgyűlést tart. melyre az alapító, pártoló és működő tagok meghívotnak. Tárgyszózat: 1. a parancsnoki, 2. az alparancsnoki állás betöltése.

A **nagyváradai katolikus kör** ma délután 6 órakor a kör helyiségében rendes havi ülést tart, melyre a tagokat ez uton is meghívotnak.

Ifj. Rimanóczy Kálmán

műbutorgyára

Városi raktár Fő-u., Rimanóczy-palota.

Állandó butorkiállítás. Egyes butor-
darabok avagy egész lakásberendezé-
sek, iparművészi tervezések és költ-
ségvetések díjmentesen eszközöltet-
nek. Új szerkezetű service-asztalok
mahagoni, palisander és citromfából.
A Zsolnay-féle gyárak kizárólagos kép-
viselete, eredeti gyári árak mellett.

TANÜGY.

Tanítók gyűlése Belényesben. Belényesben a tegnapi nap eseménye a belényesi kör tanítók gyűlése volt. A gyűlésen a kör tanítók teljes számmal jelentek meg. Az ülésen a belényesi tanfelügyelő elnökölt, aki az ülés megnyitása után elsősorban indítványozta, hogy táviratilag üdvözlőjük a vallás és közoktatásügyi minisztert, ami meg is történt. Ezután 6000 koronás alapítványt tettek, melyet Molnár Viktor alapnak neveztek. Az ülés tárgya volt a tanítószegély magatartása a kolera esetén. Dr. Tomm Béla tartotta az előadást megkapó és könnyen érthető modorban. Előadása keretében kiterjeszkedett a kolera elleni védekezésre is, majd ismertette azokat a módokat, amelyekkel gyorsan és hathatósan lehet a kolera gyógyítani. Hivatkozott arra a nagy feladatra, ami a tanítókra vár a kolera fellépése esetén s annak a meggyőződésnek adott kifejezést, hogy a tanítószegély akkor is ép oly hiven és önfeláldozóan teljesítene kötelezettségét, mint teljesíti most. Ezután Hermann Mózes államiskolai igazgató tartott előadást a gyakorlati tanításról, melyet nagy tetszéssel fogadtak.

Thea-esték Bálben. Még a sárguló faleveleknél tartunk, az ősz be sem köszöntött komor kopott kalapjával és Bálben már téli hangulat uralkodik. A Kaszinó már ma este tea estélyt rendez saját könyvtára javára. Az estély mint első, bár még ugyan korai, mégis gen jó sikernek néz elébe.

Vörheny miatt bezárt iskola. Az Ór utcai községi elemi leányiskola I. II. III. és IV. osztályai vörhenyjárvány miatt bezáratván felkérjük a szülőket, hogy ezen osztályokba járó gyermekeiket folyó hó 24-ig ne küldjék iskolába. A községi iskolaszék elnöksége.

Tanítógyűlés. A vármegyei általános tanító egyesület mint az már meg is említettük, okt. 8-án Bodnár János elnöke alatt gyűlést tartott, melyen az elnök beszámolt a kör első évi működéséről. A kör tartott egy paedagogiai, egy-egy irodalmi, társadalomtudományi és szociológiai estélyt. Előadók voltak: Gaál Mózes, Horváth István, Laszerik Ernő, dr. Edelmann Menyhért és Kiss Géza. Ezenkívül tartott a kör nyolc lyceumi előadást a Rét városrészben. A jelentést tudomásul vette a gyűlés. Vitatételek kerültek ezután tárgyalás alá. Az órarendek reformjáról szóló tételt Bodnár János elnök vezette be. Kiss Endre áll. isk. igazgató és dr. Berkovits Renée szólottak a kérdéshez s egyhangulag ajánlották az előadói javaslatok elfogadására. El is határozta az elnök, hogy a területen lévő összes iskolákba egy évi próba időre bevezeti a délelőtti oktatást s ehhez kikéri az iskola fenntartók engedélyét. A másik vitatétel fölött, amely a tanítók igazságosabb munka megosztásáról szólt s öt szóval napirendre tért, illetve kiadta azt egy bizottságnak. Ezt a tételt is az elnök adta elő, hozzászóltak: Laszerik Ernő képzőtanár művész, Sebestyén Dezső socialis és Csígás Mihály az iskola szempontjából. A tisztújításra került a sor; egyhangú lelkesedéssel megválasztották 3 évi időtartamra elnöknek: Bodnár Jánost, jegyzőnek: Szabados Pált és alelnöknek Tóth Imre áll. isk. igazgatót.

<p>CZAPFALVI JÓZSEF mázoló, épület és butorfestő Nagyvárad, Nagy Sándor-utca 11 szám. Helyi és vidéki telefon szám: 1001.</p>
<p>Elvállalok minden e szakmába vágó munkát u. m.: fa- és márvány utánzat készítését, épület, üzleti, kávéházi és gyógyszerári berendezések és butorok festését, kerti butorok zománcozását és porcellán utánzást. Vidéki megrendeléseket a legpontosabban készítek. Tisztelettel Czapfalvi József.</p>
<p>358</p>

SZINHÁZ.

Heti műsor:

Csütörtök: Remény.
Péntek: Muzsikusz leány.
Szombat: Erdészleány. (A szerző dirigál.)
Vasárnap: d. u. János vitéz.
Vasárnap este: Amor, a pénzügynök.

Örley Flóra nyugalomban. A magyar színészvilág egyik kimagasló, érdemes tagja, Örley Flóra e hó 1-én nyugdíjba lépett. A kiváló művésznő Nagyváradon lépett a világot jelentő deszkákra s itt mint énekesnőnek, később mint komikának nevezetes sikerei voltak. Nyugalomba vonulása minden zajos bucsuzkodás nélkül történt s most, mikor a szinpadtól való visszavonulásának híre Nagyváradra jött, a közönség hálásan emlékezik vissza a sok kellemes színházi estékre, melyeket Örley Flóra művészete tett emlékezetessé. Örley Flóra legutóbb a budapesti Királyszínháznak volt tagja.

Uj műsor a Pannoniában. Ma est ismét új műsorral kedveskedik a közönségnek a Pannonia mozija. Hét gyönyörű felvétel kerül bemutatásra. Az új műsor a következő: 1. A Volga mentén. 2. A két kalap. 3. Hailgart Róbert kalandjai. 4. Keletafrikában. 5. Maxi és a kutyák. 6. A kibékülés. 7. Hivatlan drótkötőtáncos.

TÁVIRATOK.

A portugáliai események.

Berlin, okt. 12.

(Saját tud.) A madridi olasz nagykövet Gibraltárba érkezett s a kormányzó palotába ment, ahol a királyi család lakik és ő maga is ott vett lakást. Odaérkezett továbbá az azóri szigetek kormányzója családjával és arról értesítette a királyt, hogy a monarchia iránt való hűsége birta rá arra, hogy állását elhagyja és tiltakozzék a köztársaság ellen.

Tüntetés a köztársaság mellett.

Madrid, okt. 12.

(Saj. tud.) Szevilla lakossága a portugália köztársaság mellett tüntetett. Barcelonában nagy az izgatottság. A rendőrség számos embert le-tartóztatott.

A bujdosó királyi család.

London, okt. 12.

Mint a Reuter ügynökség Gibraltárból értesül, György angol király parancsot adott ki a „Victoria and Albert” királyi yacht Gibraltárba menjen és Manuel király és Amália királynét vegye fedélzetére.

A szerkesztésért felelős:

Dr VUCKICS GYULA.

NYILTÉR.

BÚTOR

jó kivitelben, jutányosan

REISZ

butorgyárában

Nagyvárad, Kossuth(Sas)-u. 7.

Járványos betegségeknél

mint kolera, typhus vagy lázas betegségeknél fő a viz, legbiztosabb óvszer a

KRONDORFI pezsgőhöz, borhoz
SAVANYÚVIZ legjobb ital
NYÁLKAOLDÓ ÉS HUGYHAJTÓ GYÓGYITAL

mint nyálka oldó szer, ugy magában, mint meleg tejjel vegyítve köhögéskor, rekedtségnél, fűdőhurtnál stb. legjobb gyógysikerrel ajánlatik. Nehezen emésztő, gyomorhurtnál kitűnő hatása van! Hugyhajtó gyógyital! — Kérjük minden kávéházban és vendéglőben bor vagy pezsgőhöz, minden kinek kitűnően fog izleni.

Uj üzlet! Szülők figyelmébe! Uj üzlet!

Ajánlom dúsan felszerelt raktáramat, Iskolahegedű és tok, iskolatáskák és könyvhordó szíjak, iskolakötények, harisnyák, haj-, ruha- és fogkefék, fésű, szappan, **fiókos tükrök**, esőernyők, reggeli és sárcipők, mosdótálak, **evő-özők**, teljes iskolai és internátusi **Iszerelések** legolcsóbban beszerezhetők

Gál Ferencznél,
Nagyvárad, Rákóczi-ut, Bazár-épület.

KÖZGAZDASÁG.

Budapesti tőzsdetudósítások.

Budapest, oktt. 12.

A gabonatőzsde.

50 kilogramonkint.

Buza októberre — — —	10.26
Rozs októberre — — —	7.68
Zab októberre — — —	8.—
Tengeri májusra — — —	5.46

Irányzat: Szilárd.

Értéktőzsde.

Magyar hitel — — —	859.—
Oszták hitel — — —	670.50
4%-os koronajáradék — — —	—
Államvasut — — —	760.—
Jelzálogbank — — —	520.—
Leszámitoló bank — — —	614.—
Hazai Bank — — —	305.—
Kereskedelmi részv. — — —	754.—
Rimamurányi — — —	705.—
Salgótarjáni — — —	646.—
Közuti vasut — — —	770.—
Városi villamos — — —	406.—
Adria — — —	—

Irányzat: Szilárd

Értesítés!

Tisztelettel értesítjük a n. é. közönséget, hogy őszi szövet újdonságaink már megérkeztek. Kérjük t. megrendelőinket, hogy őszi megrendeléseiket mielőbb eszközölni sziveskedjenek, mert most még a szorgosabb munka előtt jutányosabban tehetünk eleget nagybecsű megbízásuknak.

HÁBER ÉS TÁRSA
első amerikai férfiszabók.

Nagy Sándor utca 1. szám.

Telefon: 263 szám.

Hirdetések felvételnek e lap kiadó-hivatalában

TÁTRAY és TÁRSAI

Vasöntöde és gépgyár. Nagyvárad, Össi-tér.

Elvállal: Épület és műlakatos munkákat, vízvezeték és csatornázási munkákat, gyárak teljes berendezését, közlőműveket.

Gyárt: gazdasági gépeket és ekéket, magánjárókat és cementipari gépeket.

Biharvámegye legnagyobb gépjavitó
műhelye.

Műszaki gépészmérnöki iroda.

Szives tudomására hozom a n. é. közönségnek, hogy Nagyváradon, a Zöldfa-passage-ban levő

szücs-üzletemben

minden szakmába vágó munkák személyes felügyeletem alatt készülnek. Gallérok, muffok, szörme-kabátok ujjonnan. Javitást és átalakítást olcsón és pontosan eszközölök.

Szives megbízást tisztelettel kér

DÓZSA JÁNOS,
szücsmester.

2—3 középiskolát végzett fiu

nyomdász tanulónak

felvétetik

Szent László-nyomda
R.-T.-nál.

Gyorsan pusztul a bőr sezt Ön
bánja,
Ha Fernolendt NIGRIN-jét nem
használja.

A REKLÁM

Állandó, és mindenféle reklámzás minden gyári-, kereskedelmi-, ipari-vállalatnak, üzletnek a lelke, rugója, az éltető eleme.

Hogyan, hol és mikor hirdethető leg-sikeresebben legjobban és legolcsóbban, megtudható

LEOPOLD GYULA

hirdető vállalat betéti társaság-nál

BUDAPEST, VII. k., Erzsébet-körut 41. s.

ahol kiváló szakértelemmel, odaadó lelkiismeretes-séggel és páratlan pontossággal eszközölnek hirde-téseket és reklámokat az összes budapesti, vidéki és külföldi lapokban és naptárakban.

256 kitűnő naptár kizárólagos bérlete!

Költségvetések és -- Telefon
tervezetek ingyen! 12-06.

Hirdetések

felvétetnek a kiadóhivatalban.

GYERMEK CIPŐK, GYER-
MEK KALAPOK, GYER-
MEK HARISNYÁK ÉS
GYERMEK fehérműek
legjobb minőségben és
kedvező árban

REICHARD - áruháza

czégnél kaphatók.

„VITOL“

Kiváló szer köszvény, csusz,
hasogatás, rheuma-szaggatás
ellen.

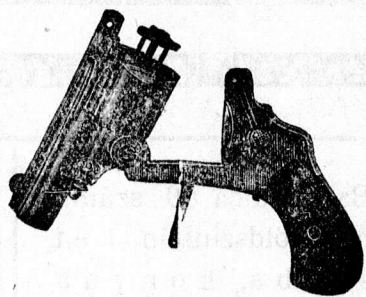
Este a fájdalmas testrészt be-
dörzsölnöd.

Kapható:

az „Arany Kereszt“
gyógyszertárban

Nagyvárad, Szt. László-tér (Városháza mellett).
216

Üzlet átvétel.

Üzlet átvétel.

Tisztelettel értesitem a nagyrabecsiült fegyvertartó közönséget, hogy a 30 év óta fennálló SCHULLER ÁRPÁD-főle

puskaműves üzletet

átvettem és azt kellő szaktudással tovább vezetem. — Hivatkozva Pécssett 30 év óta létező és fennálló puskaműves üzletemre, amely kétszer lett arany-éremmel kitüntetve és pedig 1888. :: Pécssett, 1907. kiállításon Pécssett. :: Altalam készített vagy javított fegyverekért mindig kezességet vállalok. Régi fegyvereket használhatóvá átalakítok.

Tömeges pártfogást kérek

Ladányi József,

puskaműves,

Nagyvárad, Uri-utca, 21. szám.

Hatóságilag engedélyezett nagy kiárusítás

== eddig még nem létezett mesés olcsó árban ==

ROSENZWEIG RÓZA

mider-gyárában RÁKÓCZI-UT 3. szám.

Óriási nagy raktár valódi párisi és brüsseli fűzőkben, ugyszintén saját készítményü has és csipő reform-miderekben, egyenes tartók, haskötők, Késmárkházi nadrág stb

Ha melege van,

ha fáradt, vagy unatkozik, siessen
Kecskeméthy István

„NEMZETI“ kerthelyiségébe,
hol üdülést, kellemes szórakozást,
ingyen, kitűnő italokat
és izletes ételeket

olcsó pénzért kaphat. Ha lehet, ne
menjen egyedül, hanem családjá-
val és barátaival, hogy a kellemes
szórakozást megoszthassa velök.
— Minden este fényes műsor —

mozgófénykép előadás.

A kávéház egész éjjel nyitva.

Figyelmes és pontos kiszolgálás.
Társas ebédek, vacsorák és abo-
nensek polgári árban lesznek kiszol-
gálva. — Minden nap

friss flecken.

Számos látogatást kér tisztelettel

Kecskeméthy István vendéglős, a
NEMZETI szál-
lada, vendéglő és kávéház bérleje.

A
„TISZÁNTUL“-ra
előfizethetni
mindennap.

Nagyvárad város VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Raktáron tartjuk a javított dr. Just-féle

Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szem-
ben 75 százalék megtakarítást mutat fel. 40
gyertyás W o l f r a m lámpa darabja 3.60 kor.
100 gyertyásé 5 kor. 50 fill.

Sima izzólámpa dbja 72 fillér,

tehát 5 százalék kartell áron alul.

Mindenemű izzólámpa különlegességek, fény-
képes z-lámpák ugyancsak legolcsóbb
áron kaphatók.

Csillárok,

ívlámpák

állandóan nagy választékban kapha-
tók s a villamos telepen külön e-
célra épített nagy

csillár-raktárunkat
megtekintésre ajánljuk.

Ugyanott állandóan raktáron tartunk
villamos motorokat

1/2 lóerőtől 12 lóerőig minden nagyságban

Elvállaljuk

villamos világítás

és erőátviteli berendezések felszerelését, bőví-
sét, átalakítá-
sát, javítását, ívlámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szál-
litását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat
a legolcsóbb árak mellett.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Főszerező telefonja 55. sz.

81

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Őszi idény

beköszöntése alkalmával felhívjuk a t.
vásárló közönség figyelmét

helyi gyártmányainkra,

melyek csak fiók üzletünkben jutnak
eladásra **szabott egységárak** mellett.

Moskovits Farkas és Társa
cipőgyár R.-T. Nagyvárad.

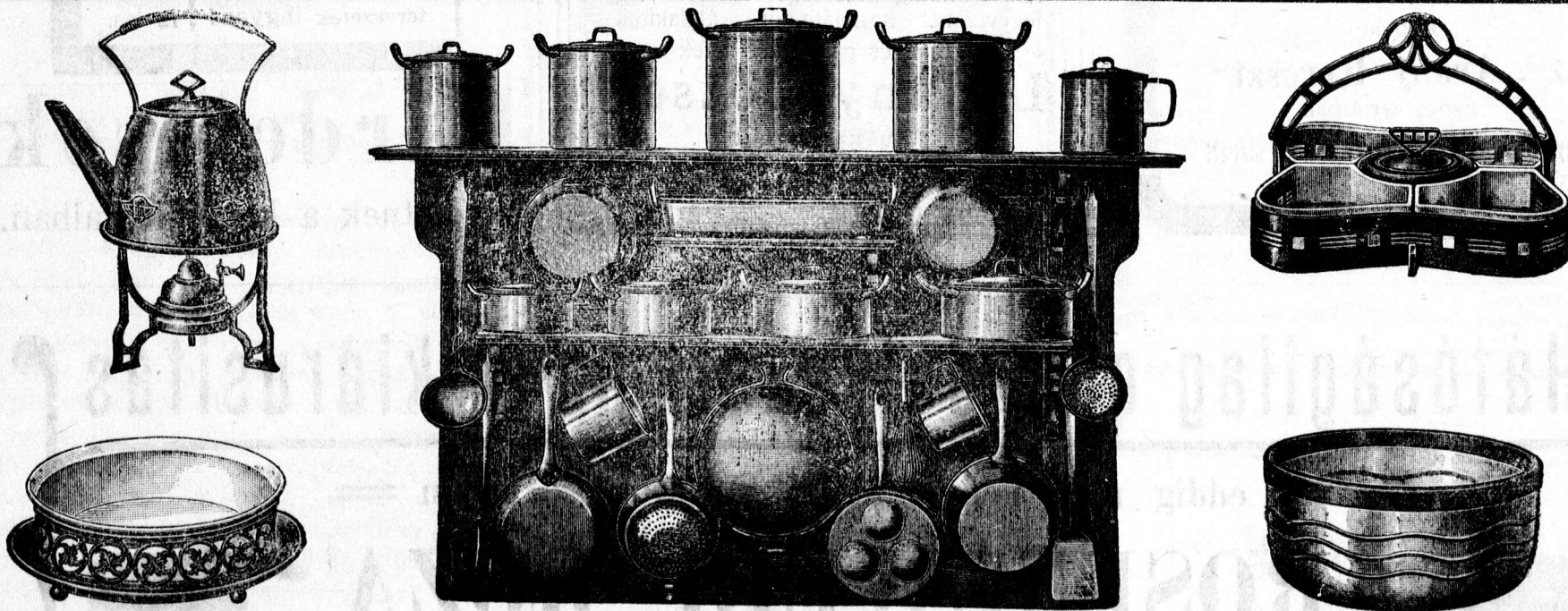
Központi fiók üzlet:

Kossuth-utca gyár épület.

II. fiók üzlet:

Rákóczi-ut Bazar épület.

Vidéki megrendelések pontos
és gyors elintézését nyernek.

Modern konyhaberendezések és háztartási különlegességek.

Tarsoly és Risztó különlegességek vaskereskedése

Nagyvárad, Rákóczi-ut. ————— Telefon helyben és vidéken 390.